

Elimäen ja Virojoen lähteiden kunnostushanke

1. Hankkeen tausta ja tavoitteet

Kymenlaakson alueella lähteitä on ojitettu jo pitkään niiden aiheuttaman vettymishaitan vuoksi. Tämä on heikentänyt merkittävästi niiden luonnontilaisuutta. Lisäksi lähteisiin on tehty erilaisia rakenteita vedenottoa varten. Jäljellä olevat luonnontilaiset lähteet tulisi tämän vuoksi turvata ja mahdollisimman moni niistä palauttaa luonnontilaiseksi. Kymenlaakson lähteiden kunnostuksen tavoitteena on kunnostaa ja hoitaa sellaisia lähteitä, joiden ominaispiirteet ovat esimerkiksi ojituksen seurauksena heikentyneet. Hankkeen kohteet ovat vaihtelevia. Pitkän aikavälin tavoitteena on kuitenkin turvata lähteiden vesitalouden säilyminen ja lähteiden riittävän varjostuksen säilyminen. Varjostusta voidaan parantaa riittävällä ja eri-ikäisrakenteisella puustolla.

2. Hankealueiden kuvaus

Hankealueet sijaitsevat Kouvolassa ja Virolahdella. Kaikkien hankealueiden yhteenlaskettu koko on 0,5 hehtaaria. Kouvolassa hoitotoimenpiteitä tehdään metsätilalla Koivumäki I (286-458-1-445). Virolahdella tehdään hoitotoimenpiteitä metsätilalla Tiilikkala (935-428-1-25).

Lähteiden kunnostuskohteilla pyritään turvaamaan lähteiden luonnontilaisuus, luonnollinen vesipinta ja kostea pienilmasto. Tähän päästään lähdeä kuivattavan ojan patoamisella. Lisäksi turvataan lähdeä ympäröivän metsän puusto vähintään 25 metrin etäisyydeltä. Tällä turvataan riittävä varjostus ja luonnontilaisuus. Töiden aikana varotaan vahingoittamasta lähteiden ympäristön luontaisia lehtipuiden ja -pensaiden taimia.

Kaikkiin suunnitelmassa esitettyihin toimenpiteisiin on saatu maanomistajien kirjallinen suostumus. Hankkeen toteuttamiseen valittu toimija sitoutuu pitämään yhteyttä maanomistajiin, tiedottamaan toimenpiteiden aikataulusta ja sopimaan joitain kohteita koskevista erityisjärjestelyistä (mm. metsäkuljetus, puutavaran varastopaikat).

2.1. Koivumäki I lähteen kunnostus hankealue

Koivumäki I:n (286-458-1-445) metsätila sijaitsee Kouvolassa noin 20 kilometrin päässä Kouvolan keskustasta. Hankealue on kooltaan noin 0,25 hehtaaria. Kuvio on rehevä, ja puusto on hiljattain harvennettua koivikkoa. Lähde sijaitsee kuopan pohjalla. Lähde kunnostetaan patoamalla lähteestä lähtevä oja.

Kulku kohteelle etelästä Moisio-Löyttytieltä lähtevän metsäautotien kautta.

2.2. Tiilikkalan lähteen kunnostus hankealue

Tiilikkala (935-428-1-25) sijaitsee Virolahdella noin 5 kilometrin päässä Virojoen kylästä. Hankealue on kooltaan noin 0,25 hehtaaria. Kuvio on rehevä, ja puusto on rakenteeltaan hyvin vaihtelevaa. Lähde sijaitsee painanteessa. Lähde kunnostetaan patoamalla lähteestä lähtevä oja.

Kulku kohteelle etelästä Tiilikkalantien kautta.

3. Toimenpiteet

Tässä luonnonhoitohankkeen alueellisessa suunnitelmassa esitetään tehtävien toimenpiteiden yleiskuvaus, jonka perusteella toimenpiteiden tarkempi suunnittelu ja toteuttaminen viedään avoimeen luonnonhoidon tuen toteuttajahakuun. Hakumenettelyn tavoitteena on löytää luonnonhoitohankkeelle osaava toimija, joka ottaa kokonaisvastuun luonnonhoidon töiden tarkemmasta toimenpidesuunnittelusta ja toteuttamisesta.

Toimenpide 1: Koivumäki I lähteen kunnostus **Kiinteistö: Koivumäki I 286-458-1-445**

Koivumäki I metsätilan pohjoiskulmalla oleva lähde kunnostetaan patoamalla lähteestä lähtevä oja. Pato koostuu kahdesta vierekkäisestä patorakenteesta, jotka rakennetaan pyöreästä puutavarasta ja jotka sijaitsevat noin 30 senttimetrin päästä toisistaan. Patorakenteiden yli laitetaan juuttikangas ja väli täytetään maa-aineksella. Moottorisahan käyttöä lähdealtaan läheisyydessä varottava, ettei teräketjuöljyä pääse lähdeveteen. Pato rakennetaan niin, että vesi ei pääsee kiertämään patoa. Pato rakennetaan maanomistajan puita ja maa-aineksia käyttäen. Lopuksi pato maisemoidaan. Toteuttaja määrittää maastomittausten perusteella tavoitevedenpinnan ja arvioi sen vaikutusalueen. Toteuttamissuunnitelmassa esitetään ne puusto-, tie-, rakennus-, kuivatus- ja naapurikiinteistökohteet, joille vedenpinnan nousu voi ulottua. Vedenpinta ei saa työn seurauksena nousta toteuttamissuunnitelmassa hyväksytyn tavoitetason yläpuolelle eikä aiheuttaa haittaa hyväksytyn vaikutusalueen ulkopuolella.

Luontaisia lehtipuiden ja -pensaiden taimia varottava vahingoittamasta töiden aikana.

Kuva 1: Koivumäki I lähteensilmä on umpeenkasvanut ja rehevä.

Toimenpide 2: Tiilikkala lähteen kunnostus

Kiinteistö: Tiilikkala 935-428-1-25

Tiilikkala metsätilan keskellä sijaitseva lähde kunnostetaan patoamalla lähteestä lähtevä oja. Pato koostuu kahdesta vierekkäisestä patorakenteesta, jotka rakennetaan pyöreästä puutavarasta ja jotka sijaitsevat noin 30 senttimetrin päästä toisistaan. Patorakenteiden yli laitetaan juuttikangas ja väli täytetään maa-aineksella. Moottorisahan käyttöä lähdealtaan läheisyydessä varottava, ettei teräketjuöljyä pääse lähdeveteen. Pato rakennetaan niin, että vesi ei pääsee kiertämään patoa. Pato rakennetaan maanomistajan puita ja maa-aineksia käyttäen. Lopuksi pato maisemoidaan. Toteuttaja määrittää maastomittausten perusteella tavoitevedenpinnan ja arvioi sen vaikutusalueen.

Toteuttamissuunnitelmassa esitetään ne puusto-, tie-, rakennus-, kuivatus- ja naapurikiinteistökohteet, joille vedenpinnan nousu voi ulottua. Vedenpinta ei saa työn seurauksena nousta toteuttamissuunnitelmassa hyväksytyn tavoitetason yläpuolelle eikä aiheuttaa haittaa hyväksytyn vaikutusalueen ulkopuolella.

Kuva 2: Tiilikkalan lähdettä ympäröivä puusto on harvaa ja osittain varjostavaa. Lähde sijaitsee montun pohjalla.

4. Suunnitelman toteutuksessa huomioitavat asiat, jotka eivät tule esille kohdekohtaisissa kuvauksissa:

Vakioteksti:

- Alueellisen suunnittelun yhteydessä on laadittu kirjalliset sitoumukset maanomistajien kanssa.
- Mahdolliset Ruokaviraston afrikkalaiseen sikaruttoon (ASF) liittyvät määräykset on otettava huomioon työn toteutuksessa. Ennen maastotöitä toteuttaja tarkistaa kulloisenkin ASF-vyöhykestatuksen ja voimassa olevat Ruokaviraston rajoitukset. Työ- ja kuljetusjärjestelyt, koneiden ja työvälineiden puhdistus sekä mahdollinen poikkeuslupa dokumentoidaan työmaasuunnitelmassa.
- Hankkeen toteuttajaksi valittu toimija laatii tämän yleisluonteisen alueellisen suunnitelman pohjalta yksityiskohtaisen luonnonhoitotöiden toteuttamissuunnitelman ja kiinteistökohtaisen kustannuslaskelman.
- Hankkeen toteuttajaksi valittu toimija esittelee laatimansa toteuttamissuunnitelman ja kustannuslaskelman maanomistajille ja hankkii maanomistajilta hyväksynnän toteuttamissuunnitelmalle ja kustannuslaskelmalle.
- Hankkeen toteuttajaksi valittu toimija kerää maanomistajien tukihakemukset ja toimittaa ne yhdellä kertaa Metsäkeskukseen.
- Hankkeen toteuttajaksi valittu toimija sitoutuu pitämään yhteyttä maanomistajiin ja tiedottamaan maanomistajia toimenpiteiden aikataulusta.
- Lupa- ja valvontaviraston lausunto lähteiden kunnostuksen vesilain mukaisuudesta.
- Hankkeen toteuttajaksi valittu toimija maanomistajan kanssa patojen rakentamiseen käytettävän puuston käytöstä.

Kulkuyhteydet:

- Koivumäki I lähteen kunnostus hankealue: Kulku kohteelle etelästä Moisio-Löyttytieltä lähtevän metsäautotien kautta.
- Tiilikalan lähteen kunnostus hankealue: Kulku kohteelle etelästä Tiilikkalantien kautta.
- Hyödynnä [luonnonhoidon paikkatietoaineistoja](#) luonnonhoitohankkeen toimenpiteiden tarkemmassa suunnittelussa mm. rakenteiden sijoittelun ja mitoituksen sekä kulkureittien suunnittelussa.
- [Luonnonhoidon tuen ehtoja pienvesien kunnostuksessa | Metsäkeskus](#)
 - [Lähteiden kunnostus -työohjekortti](#) Metsäkeskuksen verkkosivuilla
 - [Esite lähteiden kunnostamiseen](#) Metsäkeskuksen verkkosivuilla

5. Kalusto

Lähteiden kunnostuksessa tarvitaan lapio, kirves, kumimoukari, rautakanki, moottorisaha ja juuttikangasta.

Patojen rakentamiseen tarvittavat materiaalit otetaan kultakin kiinteistöltä saatavilla olevista materiaaleista.

6. Tavoiteaikataulu

Suunnittelu ja toteutus on tavoitteena tehdä vuosien 2027 – 2028 aikana.

7. Yhteyshenkilö/Lisätietoja

Eero Niemi
Suomen metsäkeskus
Luonnonhoidon asiantuntija
p. +358 50 407 6349
eero.niemi@metsakeskus.fi

Liitteet

- Lähestymiskartta
- Toimenpidekartta
- Toimenpidetaulukko
- Lupa- ja valvontaviraston lausunnot